

Tgirar en l'Africa

La lavur da «Médecins sans frontières»

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **L'Africa è il continent il pli pauper. Già 1993 scriveva in lexicon da geopolitica: «Ella dumbra 52 stadis per ina populaziun totala da var 680 milliuns umans, entant che l'Asia dumbra mo 33 per passa 3 milliardas (...). Savens maneg'ins che la parcellaziun politica e territoriala da l'Africa saja ina da las causas principalas da ses problems economics e socials fitg grevs (...).** Il pli la resguard'ins sco il continent cun las mendras tribulaziuns e la mendra misergia, saja quai repercusiuns da difficultads naturalas grevas, sco la setgira e l'erosiun dal terren, u consequenzas dal colonialissem e dal commerzi da sclavs» (1).

Ils plis cunfins politics dal continent èn vegnids stabilids da stadis europeans en il 19avel tschientaner, senza consultar ils Africans. Oz aud'ins adina puspè da guerras civilas ch'obligheschan fullas da civilists da fugir. Ins na sa smirveglià pia betg che la secziun svizra (2) da l'organisaziun d'agid «Médecins sans frontières» (MSF, premi Nobel da la pasch 1999) lavura en 11 pajais africans e mo 6 en auters continents. Tar sias activitads pon ins distinguer tranter l'agid d'urgenza, ils conflicts cronics, las malsognas negligidas e las gruppas umanas disfavourisadas. I suanda ina resumaziun, tenor l'urden alfabetic, dal prospect che rapporta davart lezzas activitads en lez 11 stadis africans.

Da l'Angola a l'Etiopia

En l'Angola, sunter decennis da guerra civila en quest stadi atlantic da l'Africa dal sidvest, ha la situaziun sa calmada. MSF è «cumpetent per tuts implants da sanadad» en ina citad giud via. Il segund pajais tenor l'alfabet è er il pli pitschen, il Burundi, en l'Africa centrala, cun mo 27 834 km² e 7 milliuns olmas. Quest pajais na para anc betg tuttafatg pacifitgà sunter la guerra civila. MSF sustegna in ospital e nov centers da sanadad ed ha gist surdà autras instituziuns ad in'organisaziun d'agid al svilup. En duas citads da Camerun, sper il Golf da Guinea, tgira MSF malsauns da sida; plinavant por-

Ils collavoraders da «Médecins sans frontières» èn preschents sin l'entir mund.

KEYSTONE

scha l'organisaziun «ina vasta tgira medicinala e psicosociala». En Congo (Africa centrala), cunzunt en il Nordost furieschan dapi onns bandas armadas che turmentan la populaziun civila. Sper il cunfin cun l'Uganda, «a Bunia (...) ha MSF bajegià in ospital per la chirurgia d'urgenza, per tractar ils numerus civilists blessads. Plinavant purschainsa agid medicinal ambulante e staziunare e manain dus centers da sanadad.» En l'Etiopia (Africa da l'ost) lavura la secziun svizra a moda multifara: «MSF segira il funcziunament da la partiziun per uffants a l'ospital da Secota [en il Nord, G. S.-C.]. Equipas localas observan cuntinuadamain la situaziun dal nutriment e tramettan a l'ospital uffants che pateschan da grevas mancanzas en l'alimentaziun. Ordaifer Secota ha MSF concludì il program da construcziun da funtaunas e tschiffadas da l'aua, cun la constituziun da 'corporaziuns da l'aua'. Plinavant ha

MSF prestà agid medicinal a var 15 000 umans mez nomads (...). Durant in fomaz avainsa provedì 12 000 uffants. MSF ha gidà era durant in'epidemia da malaria ed ha cunzunt obtegnì che la regenza dovria medischnas efficacias sin stgalim naziunal encunter questa malsogna.»

En l'Africa dal vest

Ussa vegn in pajais cun in num che maina en errur per dus motivs. Trais stadis atlantics da l'Africa dal vest, ertavels da trais imperis colonials, han tshernì da sa numnar Guinea. La secziun svizra da MSF lavura en il pli grond dals trais, quel che dovra anc adina il linguatg franzos dals colonists d'antruras. Lezza Guinea n'è betg situada sper il Golf da Guinea, mabain a nord da Liberia; il flum Niger, il terz pli lung dal continent, nascha en Guinea. Sper il cunfin da Liberia datti dus champs da fugitivs, consequenzas dals onns da guerra civila

en il pajais limitrof. En mintgin dals dus champs sustegna MSF in post da sanadad ed in program encunter la violenza sexuala. A Monrovia (550 000 olmas), chapitala da Liberia «maina MSF l'Ospital Benson, spezial per uffants e naschienschas. MSF gida er las unfrendas da la violenza sexuala (...) e sustegna ina clinica ambulanta e staziunara en in champ da fugitivs, cun agid per pagliolancas e center d'alimentaziun, sco era dus centers da sanadad. L'organisaziun maina plinavant clinics mobilas en regiuns che n'èn anc betg segiras avunda per posts da sanadad.»

Da Moçambique a l'Uganda

Ils davos quatter pajais africans nua che la secziun svizra da MSF lavura èn situads encunter l'ost. A Maputo (1 milliuns olmas), chapitala da Moçambique (Africa dal sidost) ed en in'otra citad dal pajais tgira MSF malsauns da sida «e prova da reducir la transmissiun dal vi-

rus da las mammas tar ils uffants. A Beira [400 000 olmas sper l'Ocean ind, G. S.-C.] fa MSF part a moda decisiva d'in project da virolaziun encunter il colera.» Remartgla è la preschientscha activa da l'organisaziun en Somalia, nua che «la pussanza da la flailva regenza transitoria sa restrenscha anc adina a la chapitala» (3). MSF rapporta: «2003 avainsa reparà plis bajetgs da noss center da sanadad en la citad da Dinsor. Anc oz è lezza clinica l'unica da la regiun che porchas tgiras d'emprima qualid. Sper tractaments ambulants e staziunars pratigainsa chirurgia d'urgenza.» Lura vegn il pajais african il pli vast, quel che furnescha dapi mais las lingias grossas las pli tristas, numnadamain il Sudan (2,5 milliuns km², 33 milliuns olmas) en l'Africa dal nordost. Il rapport tuna: «En la regiun da Bahr al Gasal manainsa l'ospital da Marial Lou, l'unic per 300 000 umans; nus avain scolà gidanters da sanadad per la populaziun (...). En la provinza da Kajo Keji avainsa reparà 1997 noss spital; cumbattend encunter la malsogna da la sien, avainsa pudì sbassar zunt sia derasaziun.» En l'Uganda (Africa centrala) numna MSF «l'agid d'urgenza e las mesiras da protecziun per ils uffants che tshertgan refugi mintga notg en la citad da Gulu encunter ils rapiments e la violenza»; là furieschan dapi 1986 bandas che recruteschan uffants, als dattan drogas ed als obligheschan da commetter malfatgs encunter la populaziun civila. Plinavant perfecziuneschan las equipas da MSF lur «lavur medicinala en dus champs da fugitivs, cunzunt a favur da las unfrendas da la violenza». Tut quai è mo ina part da la lavur accumulada da la secziun svizra, ina da las deschedot gruppas d'ina organisaziun che ha vairamain merità ses premi Nobel da la pasch.

1) Yves Lacoste (ed.), *Dictionnaire de géopolitique*. Paris (Flammarion, ISBN 2-08-035101-X) 1993, p. 61, chavazzin «Afrique».

2) *Adressa: Rue de Lausanne 78, CP 116, 1211 Geneva 21. Adressa electronica: donateurs@geneva.msf.org. Conto da schec postal 12-100-2. www.msf.ch*

3) *Der Fischer Weltatlas 2005. Frankfurt am Main (Fischer Taschenbuch Verlag, ISBN 3-596-72905-1) 2004, p. 402.*